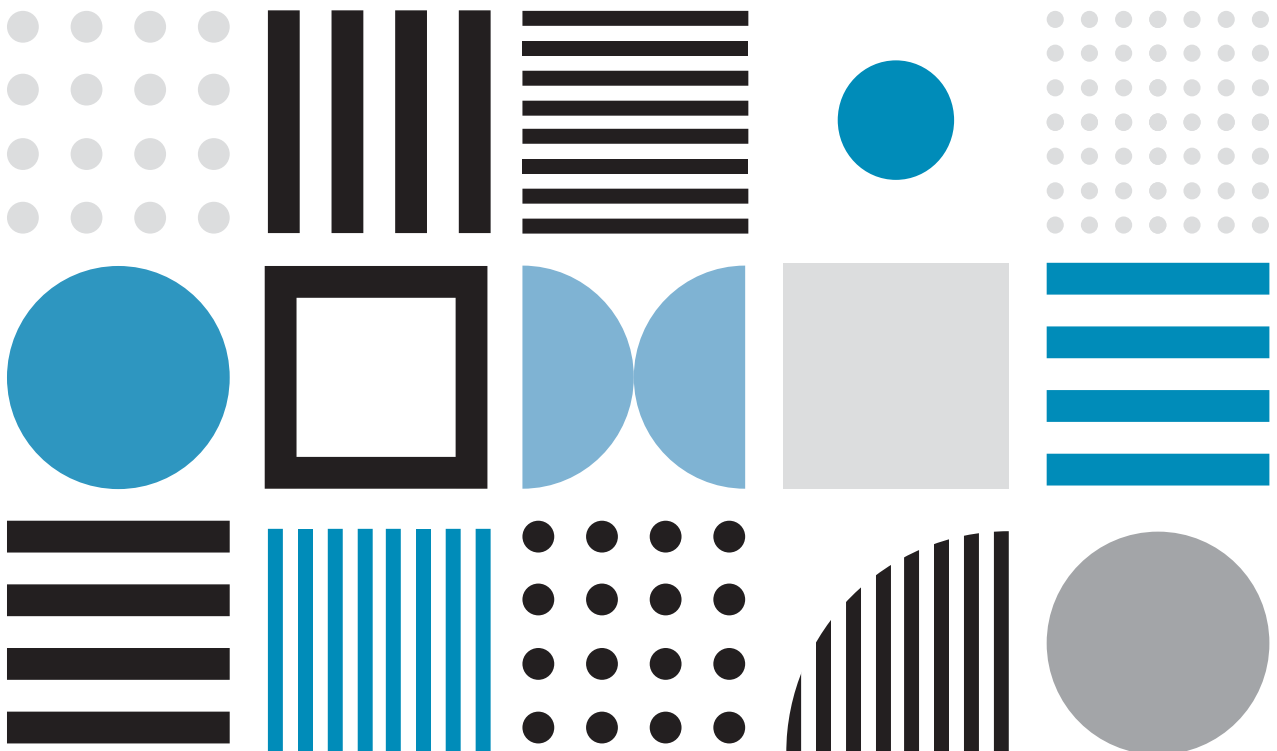

Jugar i aprendre al Castell Vell

Viu l'aventura de descobrir-lo

Guia didàctica primària

Jugar i aprendre al Castell Vell

Viu l'aventura de descobrir-lo

El Castell Vell i el seu entorn immediat acullen un seguit d'elements singulars de la història i del patrimoni cultural de la població. Els materials que teniu a les mans són una proposta didàctica adreçada al públic escolar d'educació primària, que posa en relleu la capacitat educativa que ofereix tot el conjunt patrimonial que envolta i conforma el Castell Vell de Castelló. Es tracta de recursos didàctics que volen generar una experiència innovadora en la visita al castell, en què l'emoció i la informació viatgen juntes.

Les activitats del quadern estan pensades per a fer-les de forma progressiva i al llarg de diferents eixides i visites al castell. Hi ha diferents blocs d'activitats que van des de situar-se en el lloc i conèixer l'espai i l'entorn immediat fins a fer un viatge en el temps per a descobrir l'època del castell i aproximar-nos a este període de la història i als seus personatges, o un apartat més extens que planteja jugar i aprendre amb les restes del castell per a viure experiències i emocions úniques i acabar amb accions concretes sobre el nostre patrimoni.

Es vol incidir en la conscienciació de la població sobre la importància i la necessitat de conservar i difondre el seu patrimoni cultural, per això proposem "Jugar i aprendre al Castell Vell", amb propostes per a viure l'aventura de descobrir-lo.

Coordinació Sergi Selma Castell

Autoria Sergi Selma Castell, Reis Lloría Adanero, Lydia Martínez Becerra i Sara Cerdán Jaén (UJI)

Projecte Grup d'Investigació EPICS (Educació, Patrimoni i Investigació en Ciències Socials) i Grup d'Innovació Educativa EDIPA (Educació, Didàctica i Patrimoni), Universitat Jaume I (UJI)

Disseny Meridiana Estudio

Il·lustracions Iñaki Diéguez / Meridiana Estudio

Fotografies Autores i autor

Edita Ajuntament de Castelló de la Plana

Col·labora Museu de la Ciutat de Castelló (Mucc)

ISBN 978-84-16155-96-5

Àmbits de treball i continguts

I. On estem? pàg. 04

- 1. Saps on vas?
- 2. On estàs?
- 3. És molt antic?
- 4. Què pots veure?

II. Coneguem l'espai pàg. 06

- 5. Localitza els llocs
- 6. Troba el camí correcte
- 7. Continua explorant la flora i la fauna
- 8. Ompli la fitxa

III. Viatgem en el temps pàg. 09

- 9. Ordena les etapes històriques
- 10. Coneix cada etapa de la nostra història
- 11. Fes una línia del temps

IV. Descubrim l'època del Castell Vell pàg. 12

- 12. Quina imatge sobra?
- 13. Descobreix el perquè dels castells
- 14. Fes un castell
- 15. Què saps del Castell Vell?
- 16. Fes un dibuix
- 17. Coneix el castell
- 18. Investiga en el castell
- 19. Qui és qui? Descobreix els personatges intrusos
- 20. Un dia al castell

V. Juguem amb les restes del Castell Vell pàg. 18

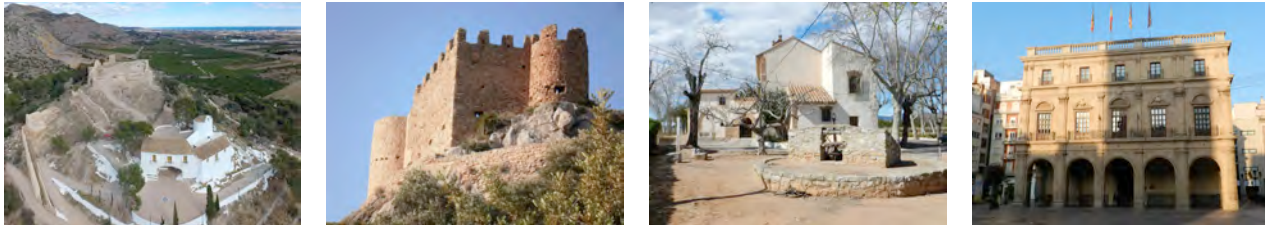
- 21. Toca orientar-se!
- 22. Mesura la torre
- 23. Calcula
- 24. Aprén curiositats del Castell Vell
- 25. Fes un croquis de les muralles
- 26. Llig els murs
- 27. De torre a torre, compara-les
- 28. Reconstrueix una torre
- 29. Fes d'arqueòloga o arqueòleg per un dia
- 30. Restaura la peça de ceràmica
- 31. Ordena les peces de l'estratigrafia
- 32. Fes el teu perfil estratigràfic
- 33. Detectius al castell
- 34. Investiga la façana de l'ermita
- 35. Dissenya la porta de l'ermita
- 36. Dibuixa una postal

VI. Estimem el nostre patrimoni pàg. 29

- 37. Què has après del patrimoni?
- 38. Altres elements del patrimoni local
- 39. Parlem del nostre patrimoni
- 40. Recapitem amb el vocabulari nou

I. ON ESTEM?

1 | Saps on vas? Encercla la imatge correcta.

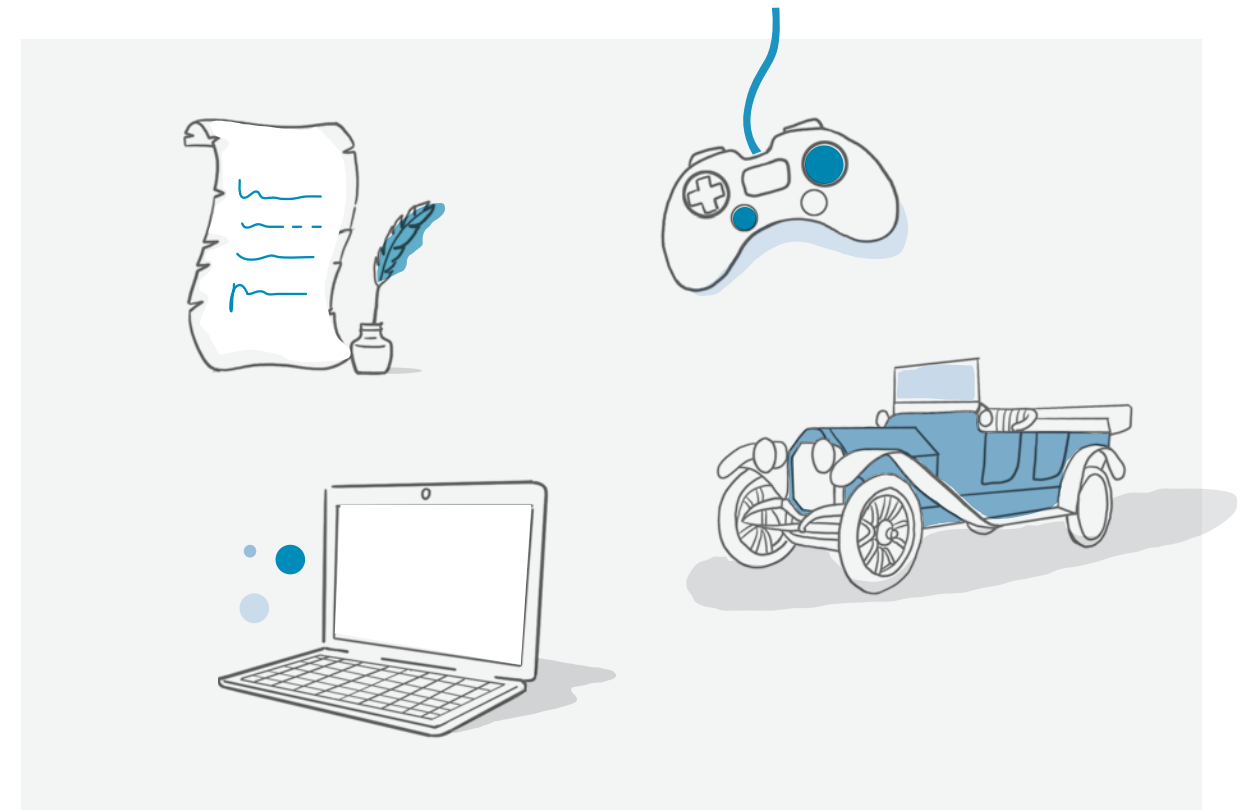
2 | On estàs? Troba el Castell Vell en el mapa de l'Edat Mitjana.

Una pista

En la seua època tenia un
altre nom que començava
per la lletra **F**

3 | És molt antic? Assenyala quin dels objectes següents és tan antic com el castell.

4 | Què pots veure? Estàs a punt de conèixer unes ruïnes que amaguen molta història. Explora la zona i demostra la teua capacitat d'observació. T'animes a superar la primera prova?

Mira fixament al teu voltant i tracta de veure alguna cosa que comence o continga la lletra ressaltada en el text següent:

Si pares l'orella escoltaràs com sona una **C**_____ que tapa un **A**_____ a la vora d'una _____ **S**_____ de la **T**_____ situada al costat d'una **E**_____ que està apegada a la _____ **LL**_____.

Allí veuràs una _____ **V**_____ i un **E**_____ que té dibuixat dins un _____ **LL**_____.

Prova superada! Ara ja podem començar a conèixer l'espai dels voltants!

II. CONEGUEM L'ESPAI

Totes les poblacions tenen al seu voltant un espai que transformen al llarg del temps i d'on obtenen els aliments que les ajuden a viure. Si et situes a la part més alta del turó del castell, podràs veure un territori immens que anomenem la Plana del riu Millars.

Descobreix què tens al teu voltant!

5 | Localitza els llocs. Situa els llocs de la llista següent en el mapa.

- La platja

El Pinar

La mar Mediterrània

El riu Sec

El riu Millars
- El cim del Bartolo

L'UJI

El port

El Grau

Muntanyes
- La ciutat de Castelló de la Plana

El pantà de Maria Cristina

El Castell Vell i l'ermita de la Magdalena

Altres poblacions veïnes

Principals carreteres

Repte Reconeixes altres llocs o elements en el mapa que no estan en la llista? Quins?

6 | Troba el camí correcte. Fixa't bé en el mapa i trobaràs el camí que va fer la gent que vivia al castell per a baixar al pla i fundar la nova vila de Castelló. Assenyala'l.

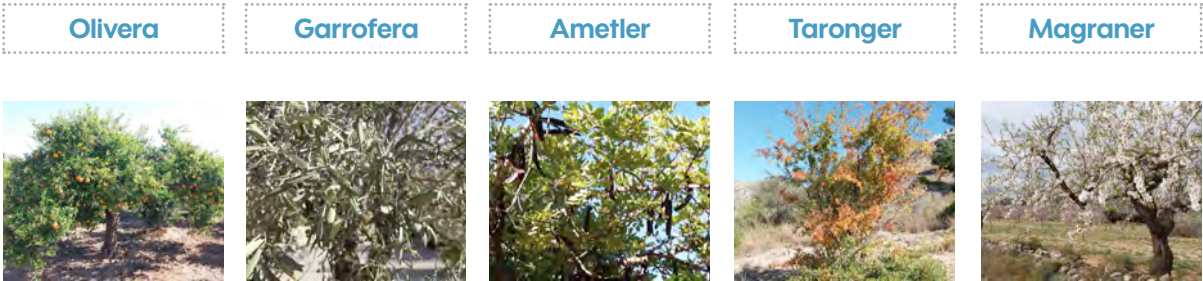

7 | Continua explorant la flora i la fauna. En esta zona pots trobar moltes plantes i animals. Has de posar a prova tots els sentits: mira, escolta, olora i toca, si cal. Ara bé, recorda que et trobes en un espai natural protegit i, per tant, no has d'arrancar cap planta, no has de molestar cap animal i no has de moure cap pedra del seu lloc.

A veure si coneixes la fauna i la flora que hi ha als voltants del Castell Vell!

- Sargantana
- Conill
- Esquirol
- Granota
- Pardal

I si ara et mostrem algunes espècies naturals i autòctones de la nostra flora, t'atreveixes a buscar-les pels voltants del Castell Vell? Encercla-les quan les trobes.

Les has trobades totes? _____
Alguna t'ha costat més de trobar? Quina? _____
Quin és l'arbre que més vegades has vist? _____

8 | Ompli la fitxa. Tria una de les plantes o un dels animals que hages vist i ompli la fitxa següent:

Nom (fauna o flora):	
Dibuixa els detalls més significatius de la planta o l'arbre (la fulla, el fruit o qualsevol altra part) o, si és el cas, de l'animal.	Descripció (forma, color, textura). Si és un animal, comenta els detalls singulars.
Enganxa en este espai les fotografies o les mostres que hages trobat.	

III. VIATGEM EN EL TEMPS

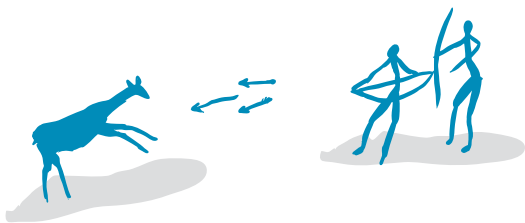
El Castell Vell apareix en documents escrits del segle XI (fa uns 1.000 anys), però les restes que veiem actualment corresponen a la construcció feta a mitjan segle XII (fa uns 850 anys) i abandonada a principis del segle XIV (fa quasi 700 anys).

Vinga, situem el castell en una època de la Història!

9 | Ordena les etapes històriques. Endevina el nom de les etapes històriques pel seu significat.

Col·loca cada nom al seu lloc corresponent:

MODERNA	PREHISTÒRIA	CONTEMPORÀNIA	MITJANA	ANTIGA
---------	-------------	---------------	---------	--------

Porta un prefix que significa *abans de*: _____

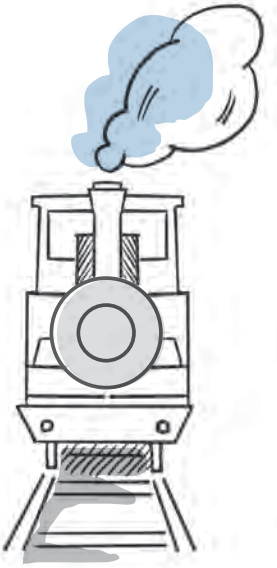
Es troba a mig camí entre el principi i el final: _____

És sinònim de *vella*: _____

És el contrari d' *antiga* i semblant a *nova*: _____

Significa que és del teu temps: _____

10 | Coneix cada etapa de la nostra història. Completa cada columna de les etapes amb l'expressió corresponent que trobaràs en cadascun dels quadres de baix:

	PREHISTÒRIA	EDAT ANTIGA	EDAT MITJANA	EDAT MODERNA	EDAT CONTEMPORÀNIA
Dates					
Canvis					
Patrimoni					
Notícies					

Opcions per a completar el quadre:

Notícies

- Uns avions tiren bombes sobre la ciutat.
- El cànem es converteix en el principal cultiu a la comarca.
- Es funda la ciutat de Castelló.
- El comerç marítim es feia amb vaixells carregats d'àmfores.
- Les poblacions nòmades ocupaven algunes coves del terme.

Dates i nocions de temps

- 1500 dC / 1789 dC.
- 100000 aC / 3000 aC.
- 457 dC / 1500 dC.
- Ja dura dos segles i diverses dècades.
- Va durar quasi tres mil · lennis i mig.

Patrimoni

- La Panderola.
- La vil · la romana de Vinamargo.
- El Castell Vell.
- La cova de la seda.
- El Fadri.

Canvis

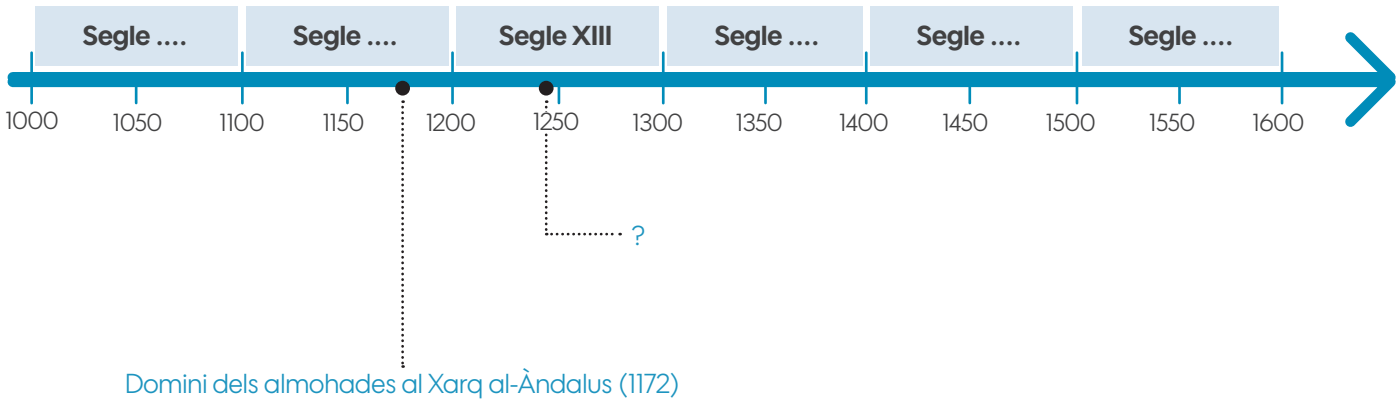
- Sorgeix l'escriptura.
- Apareixen els primers homínids.
- S'inventa la impremta.
- Es crea la màquina de vapor.
- Desapareix l'antic Imperi romà.

11 | Fes una línia del temps. Ja coneixes l'ordre i algunes característiques de les etapes de la nostra història. Ara necessitem ordenar alguns dels fets més importants que van ocórrer al castell.

A. Ordena esta sèrie de fets històrics. Fixa't en l'any en què va passar cadascun i ordena'ls de menor a major. Escriu dins del cercle el número que els correspon de l'1 al 13.

- ☐
- Expulsió de la població musulmana de Castelló en 1248
- ☐
- Inici de la romeria a l'ermita de la Magdalena en 1375
- ☐
- Rendició de la ciutat de València a Jaume I en 1238
- ☐
- "Castiglione ripa di mare" és com s'anomena el castell en textos llatins en 1099
- ☐
- Conquesta de Borriana i la plana del Millars per Jaume I en 1233
- ☐
- Ampliació del primer recinte de muralles de Castelló en 1272
- ☐
- Aparició per primera vegada de l'expressió "Castell Vell" en 1564
- ☐
- Troballa de la Mare de Déu del Lledó en 1366
- ☐
- Donació d'una carta pobla a la gent de Castelló per a establir-se a l'alqueria de Benimahomet en 1239
- ☐
- Domini dels almohades al Xarq al-Àndalus en 1172
- ☐
- Abandonament definitiu del Castell Vell en 1326
- ☐
- Origen de l'ermita de la Magdalena en 1451
- ☐
- Permís de trasllat de la població al pla en 1251

B. Ara que ja has ordenat la llista, situa els fets en la línia del temps com en l'exemple de baix. Utilitza un regle per a ajudar-te a posar els anys en el punt exacte. I després, completa la fila dels segles.

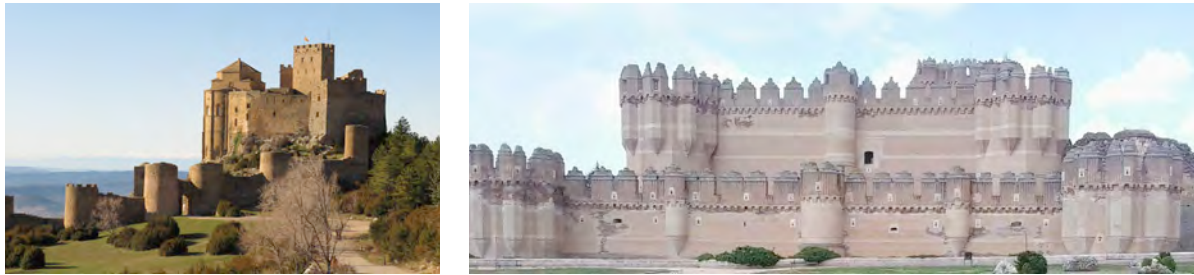

Repte Afegeix altres fets històrics relacionats amb el castell o la ciutat de Castelló que vages descobrint a partir d'ara.

12 | Quina imatge sobra?

Fixa't en les imatges següents. Penses que totes són un castell? _____

Quins elements t'han donat la pista per a saber-ho? _____

13 | **Descobreix el perquè dels castells.** Construir un castell requereix molt d'esforç i molt de temps.

 Per quin motiu es construïen? _____

Per a què creus que servien? _____

Qui els construïa? _____

14 | **Fes un castell.** T'han encomanat la construcció d'un castell. Quins elements no hi poden faltar?

15 | Què saps del Castell Vell?

? Havies vingut alguna vegada al Castell Vell? Quan i per què? _____

• Alguns de vosaltres heu estat alguna vegada al Castell Vell? _____

• Alguna vegada has pensat per què la ciutat es diu Castelló de la Plana? _____

• Hi va viure alguna princesa? O algun rei? _____

• Hi ha masmorres al castell? _____

• D'on treien l'aigua per a beure? _____

• Qui vivia al Castell Vell? _____

• Creus que el castell era segur per a protegir la gent? Per què? _____

16 | Fes un dibuix. L'Ajuntament vol acabar de restaurar el Castell Vell i et demana ajuda. Dibuixa com hauria de ser el castell restaurat.

17 | Coneix el castell. L'estructura del Castell Vell segueix la de les fortaleses andalusines, que estan distribuïdes en tres parts diferenciades amb muralles independents.

A. Resol els enigmes següents per a descobrir el nom de cadascuna de les parts del castell.

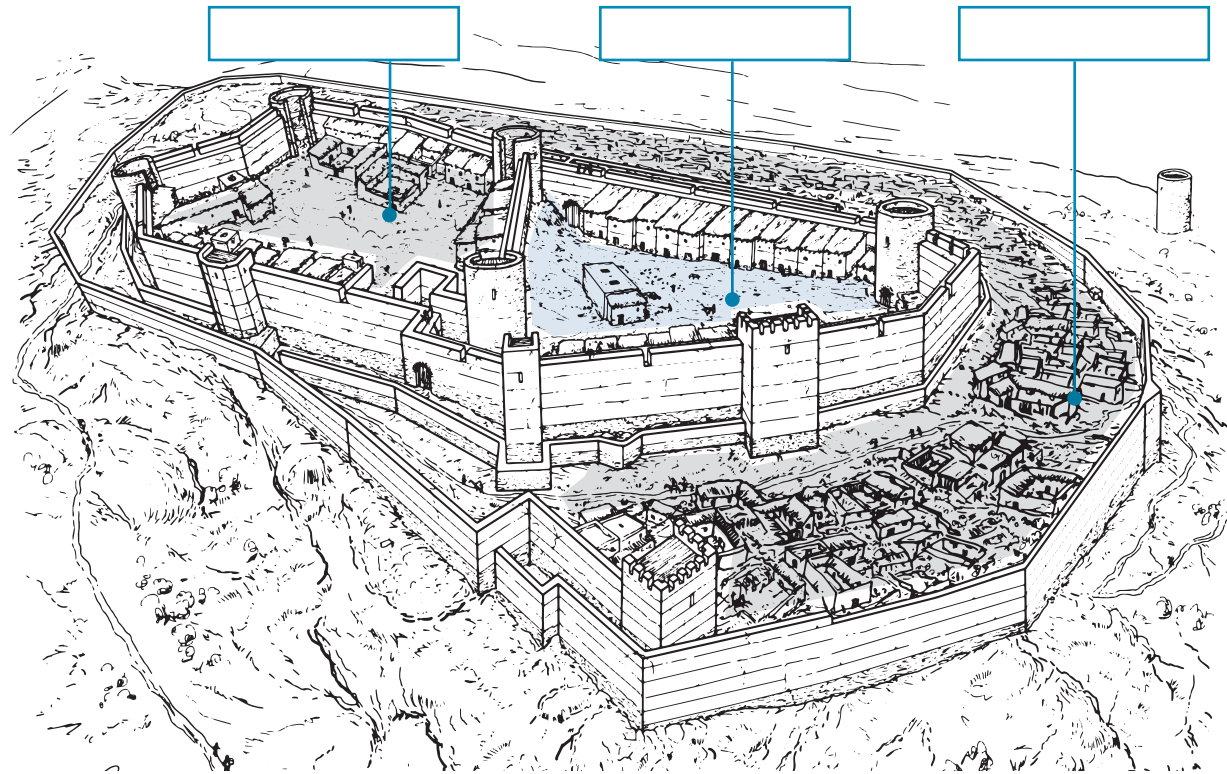
V	E	A	S	C	O	T	R	G	B	L	P
§	¥	π	Π	ρ	ι	Ю	IA	Ƶ	ʍ	ƒ	ε

El ε ι ʍ ƒ π Ю _____ acollia les cases de la població que residia al castell i es dedicava majoritàriament a l'agricultura i la ramaderia. Es trobava a la part inferior.

L' π ƒ ʍ π ρ π IA _____ disposava de llocs per a emmagatzemar part de les collites i era l'espai on es guardaven els ramats, sobretot en cas de perill. Es trobava a la part intermèdia.

A l' π ƒ ρ π Π π ʍ π _____ vivien alguns funcionaris de l'Estat encarregats de recaptar els tributs que pagava la gent. És la part més alta del castell.

B. Amb les pistes del text que acabes de llegir, col·loca el nom de les diferents parts del castell.

C. Acaba d'acolorir les muralles.

18 | Investiga en el castell. Mou-te pel castell per a descobrir què tenim i què no.

• Hi ha alguna imatge que no correspon al Castell Vell? _____

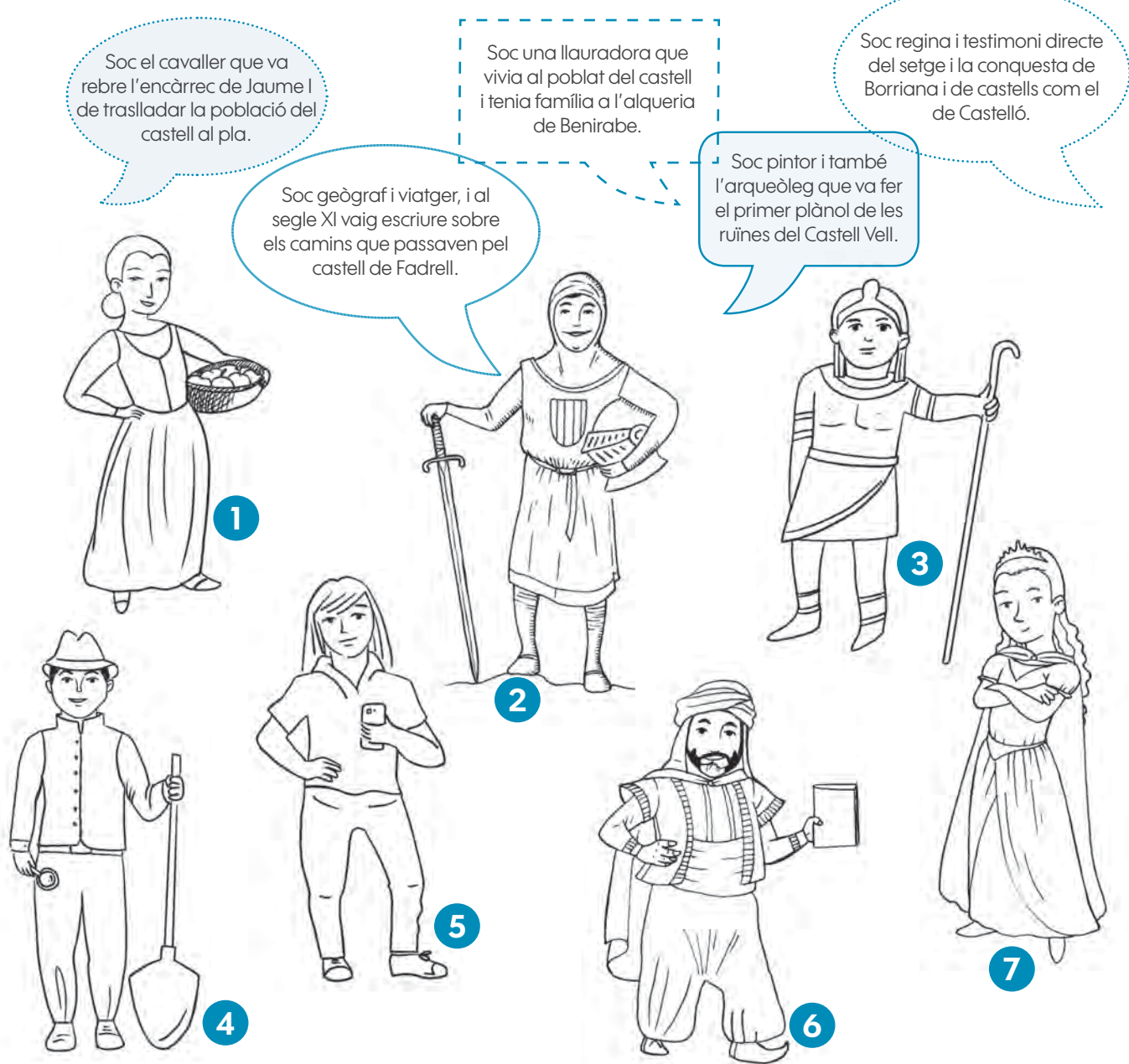
Escriu el número: _____

Assenyala les imatges que corresponen al Castell Vell i digues en quina part del castell es troben:

Alcassaba _____
Albacar _____
Poblat _____

19 | Qui és qui? Descobreix els personatges intrusos. En l'escena següent hi ha alguns personatges que no tenen relació amb el castell.

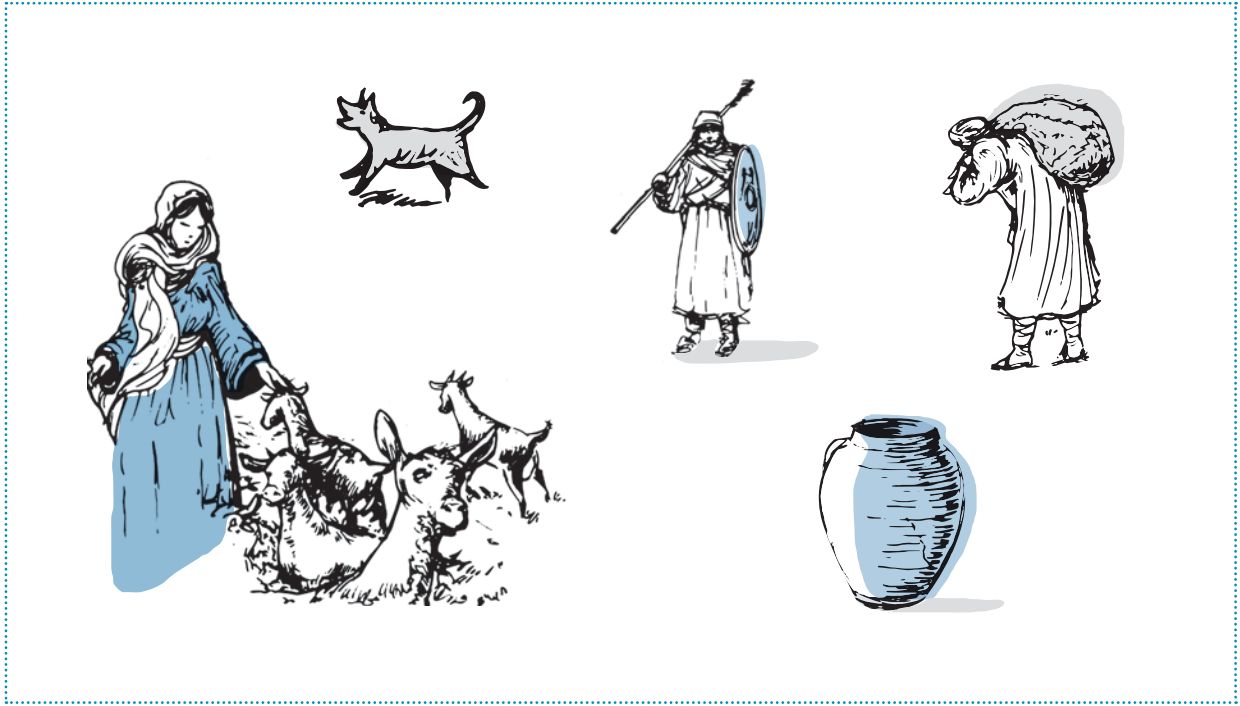

- A. Uneix cada personatge amb la seua frase de presentació.
B. Escriu després el número que correspon a cada personatge.

☐ Camperola andalusina (1248)	☐ Ximén Pérez d'Arenós (1251)
☐ Al-Idrisi (1099-1165)	☐ Joan Baptista Porcar (s. XX)
☐ Violant d'Hongria (1215-1251)	

C. Qui són els personatges intrusos? _____

20 | Un dia al castell. Imagina com seria un dia qualsevol al castell i completa l'escena amb els dibuixos que tens a continuació.

V. JUGUEM AMB LES RESTES DEL CASTELL VELL

21 | Toca orientar-se! Et proposem un joc per a veure si saps on estàs. Entra dins del recinte del castell, para't a l'entrada i segueix les instruccions. Ves amb compte i llig amb atenció abans d'avançar!
(Nota: Sempre has de caminar pels llocs amb camí, mai has de saltar a zones tancades)

Fes 10 passos ràpids a la dreta i cap avant, 1 pas lent cap arrere (compte que caus!).
On estàs? Marca-ho en el mapa. _____

Des d'on estaves abans, camina per dins del castell cap a on vulgues comptant fins a 20.
En quina part del castell estàs? Marca-ho en el mapa. _____

Demana a qualsevol company o companya que et diga ara la quantitat de passos que has de fer. On t'has quedat? Marca-ho en el mapa. _____

Des del lloc on estàs ara, compta els passos que has de fer cap avant per a arribar fins a la torre que tens marcada en el mapa. _____

Amb l'ajuda de la brúixola assenyala els punts cardinals al mapa: nord, est, sud i oest.

PARA'T! No et mogues de la torre perquè la mesurarem.

22 | Mesura la torre. Estàs davant de la torre 1 de l'alçassaba, que tenia com a funció controlar l'antic accés a esta part del castell.

- Quants pams fa la paret d'ample? (mesura-ho amb la mà)
I en centímetres?
- Quants pams fan les finestres d'ample i d'alt?
I en centímetres?
- Quants peus fa el diàmetre de la torre? (mesura-ho amb els peus)
I en centímetres?

23 | Calcula.

- La meitat de l'alçària d'una torre de l'alçassaba fa 3,25 metres.
Quina és l'alçària total de la torre?
- I ara, digues l'alçària de la torre en centímetres.
- Les restes d'una altra torre de l'alçassaba del castell fan només 1.600 mil·límetres. Quina és la diferència d'alçària entre les dos torres? _____ m, o _____ cm, o _____ mm

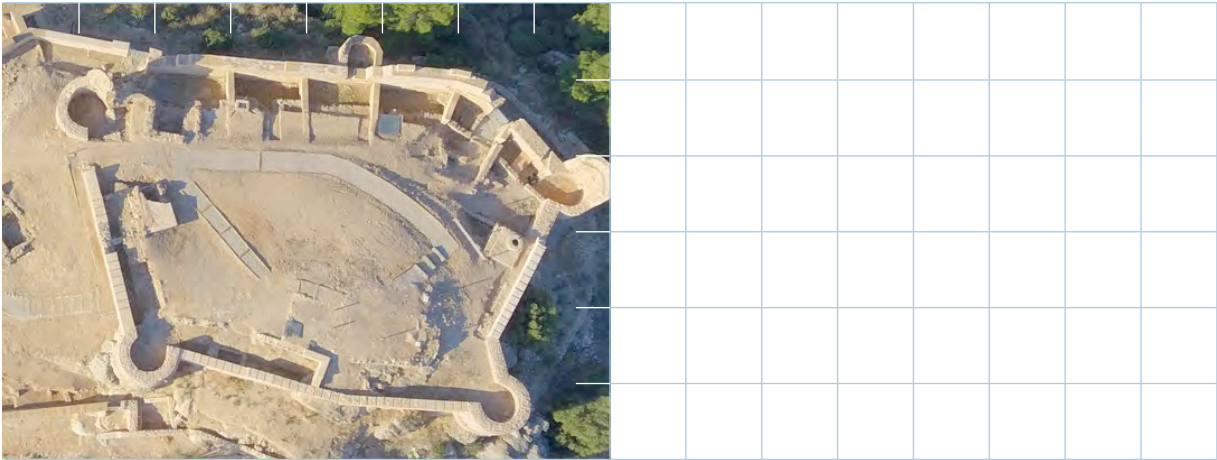
(espai per a calcular)

24 | Aprén curiositats del Castell Vell. Digues si és vertader o fals.

- La muralla de la vila de Castelló en 1272 feia aproximadament quatre vegades la distància que tenien les muralles del Castell Vell. **V / F**
- L'alçassaba del castell cap sencera dins de la plaça Major. **V / F**
- L'albacar del castell és més menut que l'església de Santa Maria. **V / F**
- Els jardins del parc Ribalta ocupen quasi tres vegades la superfície del castell. **V / F**
- Al Pinar del Grau cabrien 9 Castells Vells. **V / F**
- El Castell Vell és quasi tan gran com dos vegades el terreny de joc del nou Castàlia. **V / F**

25 | Fes un croquis de les muralles. Les muralles són unes construccions altes i gruixudes que envoltaven un lloc amb la finalitat de defensar-lo millor. Al Castell Vell, gràcies a les excavacions i als plànols antics, coneixem part de les muralles que delimitaven els diferents recintes.

Fixa't en la foto del castell feta des de l'aire i dibuixa al costat la muralla i les torres de l'alcassaba. Ajuda't dividint la foto en quadrats menuts com en el full de dibuix.

26 | Llig els murs. El castell està construït amb diferents materials que es combinen de formes diverses. Algunes muralles es feren amb tàpia, barrejant terra i calç, que dibuixen uns blocs molt massissos. Altres parets i torres són de maçoneria, és a dir, estan construïdes amb pedres de diferents grandàries mesclades amb morter.

Intenta diferenciar-les amb l'ajuda de les imatges següents.

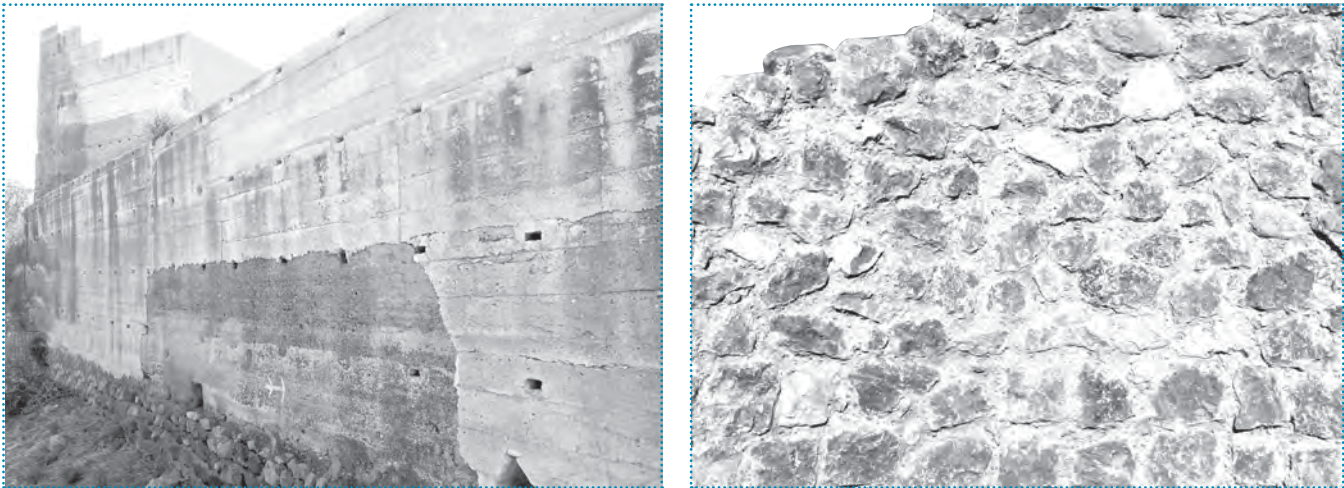
A. Digue's quina imatge és maçoneria: _____ i quina és tàpia: _____

B. Localitza on es troben les imatges anteriors. Escriu el número corresponent dins de cada cercle.

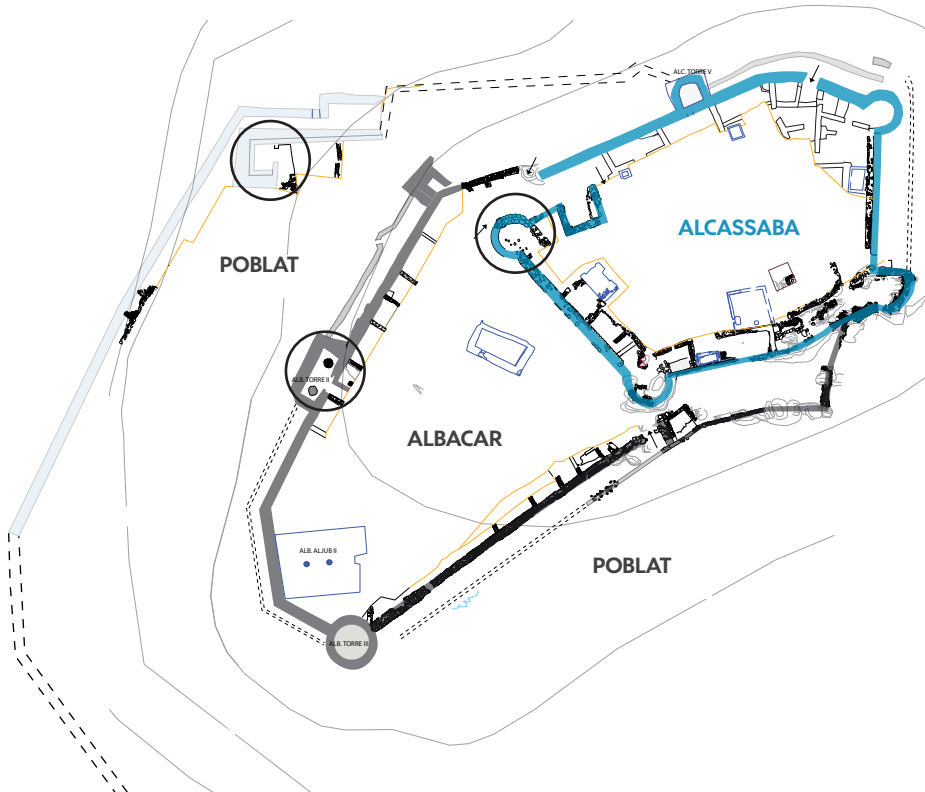
C. Dona color als dibuixos següents perquè s'assemblen a la realitat.

27 | De torre a torre, compara-les. Ací tens les imatges de tres torres del castell per a trobar les diferències o les semblances que hi ha.

A. Localitza cadascuna de les torres sobre el plànol i escriu el número.

B. Acosta't a cadascuna d'estes, mira-les bé, fixa't en els materials amb els quals estan fetes i tria les opcions correctes del quadre següent.

		Torre del poblat	Torre de l'albacar	Torre de l'alcassaba
Està construïda amb...	a) Tàpia			
	b) Maçoneria			
	c) Rajoles			
La seua planta té forma...	a) Quadrada			
	b) Redona			
	c) Rectangular			
És d'època...	a) Romana			
	b) Andalusina			
	c) Ibera			

28 | **Reconstrueix una torre.** Ara ja coneixes les característiques de les torres.

Tria la torre de l'albacar o la torre de l'alcassaba, dibuixa la seua planta i fes la reconstrucció completa de com devia ser originalment.

FORMA DE LA PLANTA								RECONSTRUCCIÓ							

29 | **Fes d'arqueòloga o arqueòleg per un dia.** En les excavacions es recuperen objectes importants que ens ajuden a conèixer detalls de la vida dels seus habitants. Després de netejar-los amb molta cura, s'ordenen i es fa una fitxa amb totes les seues dades perquè no es perden.

Atreveix-te a fer la fitxa d'una peça de ceràmica! Ací tens algunes dades que t'ajudaran:

"L'any 2019 es va fer una excavació arqueològica en el jaciment del Castell Vell, concretament en la part de l'alcassaba. En l'excavació es van recuperar, entre molts altres materials, tres desenes de fragments d'una gerreta de ceràmica que pertany a un tipus de vaixella per a la taula i que té una decoració anomenada de corda seca".

FITXA DE REGISTRE DE MATERIALS ARQUEOLÒGICS	
Nom de la peça:	Núm. de registre:
Nom del catalogador/a:	Nom del jaciment arqueològic:
Zona on es va fer la troballa:	Any d'excavació:
Nombre de fragments:	Possible ús de la peça:
Material de què està feta:	
Com ha arribat fins al museu?:	
Descripció breu:	
Dibuix o croquis:	

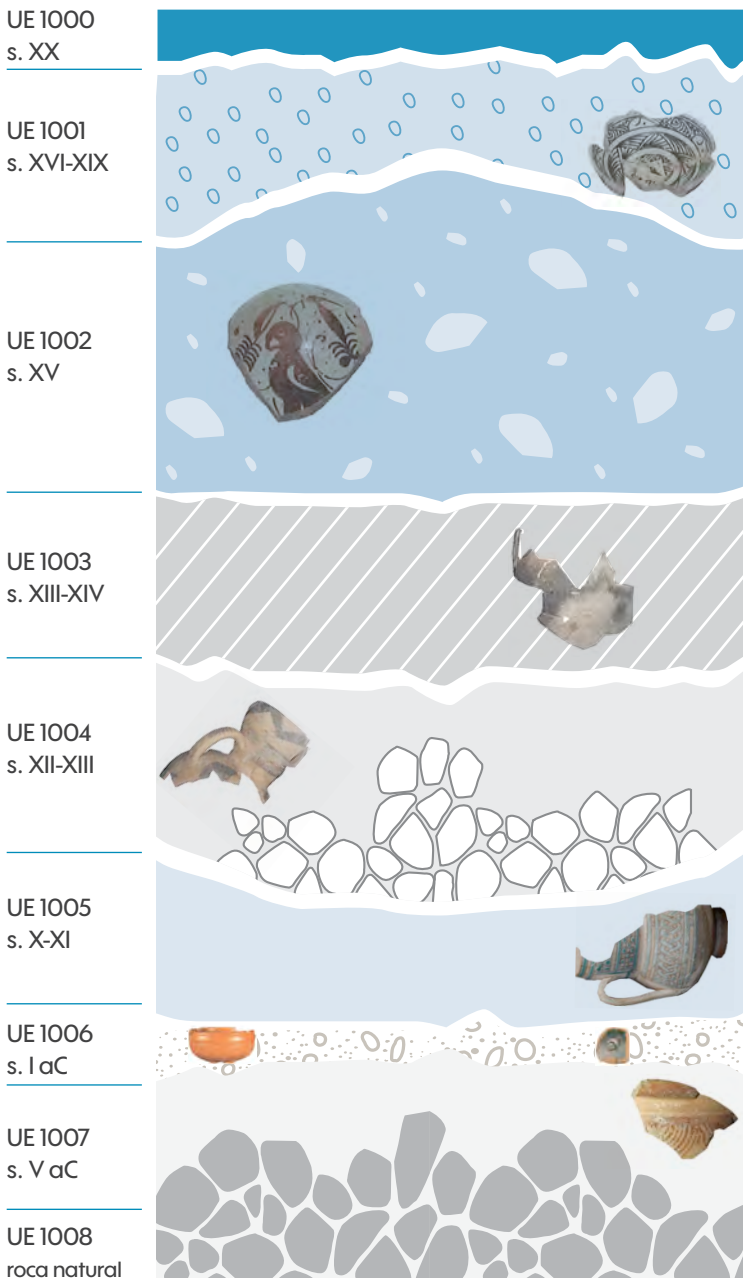
30 | Restaureu la peça de ceràmica. Esta gerra, que es va trobar en una excavació feta al castell i pertany al segle X, està incompleta. Hem refet les parets, però cal completar la decoració dels espais que hi ha en blanc. *Anima't a completar-la!*

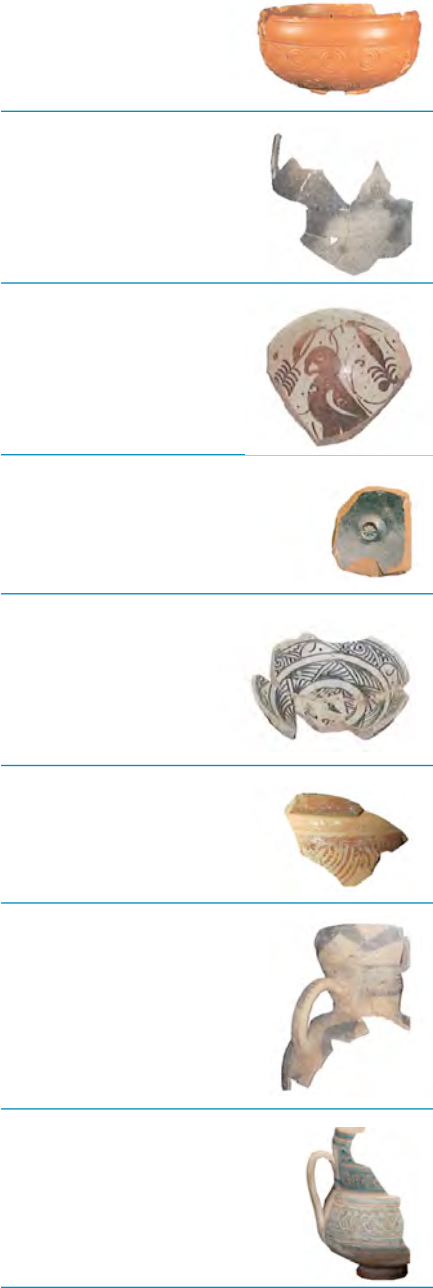
31 | Ordena les peces de l'estratigrafia. Quan es fa una excavació arqueològica es descobreixen coses sobre el que va succeir en un lloc fa molts anys. S'excava a poc a poc i es troben objectes ben diferents. A mesura que es baixa, la terra canvia, ja siga pel color, la textura o els materials que hi ha, i així es poden establir diferències entre una capa i l'altra. Cada capa s'anomena **unitat estratigràfica (UE)** perquè pertany a anys o períodes històrics diferents.

Si s'ajunten totes les capes excavades, s'obté un **perfil estratigràfic**. Ací et deixem un dibuix de model.

PERFIL ESTRATIGRÀFIC

Escriu el número de la UE a cada peça:

Quins objectes són més antics, els que estan dalt o els que estan baix? _____

Ordena ara les peces de ceràmica. Posa el número 1 a la més antiga i continua fins a la més moderna.

32 | Fes el teu perfil estratigràfic. Et proposem una activitat senzilla que pots fer a classe o a casa.
Per a fer-la necessites:

un recipient transparent i alt / guixos de diferents colors / objectes per a introduir en els estrats
tisoires / sal / un cartó / un tros de tela / una cinta

Tria una temàtica per a fer-lo, un objecte per a cada estrat i un color!
Per exemple, poden ser els vehicles de la teua vida, des del carret de nadó fins a... O algun objecte que
hages vist canviar des que vas néixer.

- Tria quants estrats tindrà el teu perfil i el color de cadascun.
- Dibuixa i retalla els objectes que aniran en cadascun dels estrats.
- Després acoloreix la sal amb el guix i aboca-la en el recipient transparent.
- Col·loca el teu objecte enterrat i repeteix el pas capa per capa fins a completar tots els estrats.
- Per a acabar, posa la tela com a tap i lliga-la amb la cinta.

Recorda ordenar els objectes del més antic al més actual, és a dir, l'estrat on estiga l'objecte més antic serà el que ha d'estar més al fons del recipient. També pots dibuixar i personalitzar el teu perfil en una època de la història concreta. Fixa't en el dibuix d'exemple.

33 | Detectius al castell. Tenim cinc noms de llocs del castell que s'han desordenat. Feu equips per a descobrir-los.

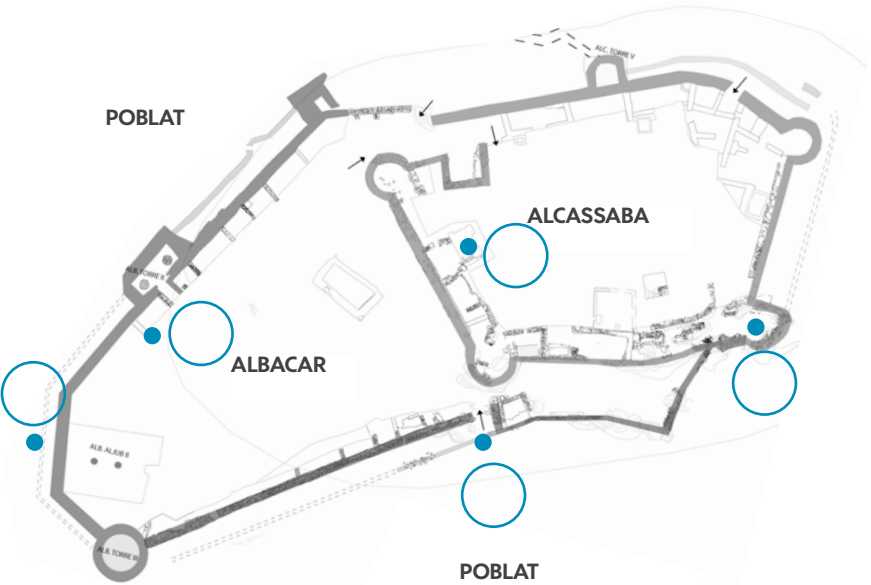
A. Per a començar, hem de saber quins llocs són eixos, així que **haurem de resoldre els anagrames**, és a dir, ordenar les lletres de les etiquetes per a formar paraules amb significat.

1. **ORTRE** 2. **UJALB** 3. **LMALAU** 4. **IERMAT** 5. **TOAPR**

B. Després, amb l'ajuda del plànol, us haureu de moure pel castell per tal de **buscar on estan els llocs**, però atenció, només teniu 15 minuts!

 Ací tens un plànol d'ajuda.

Escriu els números anteriors al seu lloc corresponent.
Quants llocs heu pogut trobar?

34 | Investiga la façana de l'ermita. Acosta't a la porta de l'ermita de la Magdalena i assenta't en un lloc des d'on pugues veure-la sencera per a contestar les preguntes següents.

Quina forma té la façana? Rectangular / Quadrada / Redona _____

Quins materials diferents veus que s'han utilitzat en la construcció de la façana? _____

Assenyala quin tipus d'arc té la porta d'entrada.

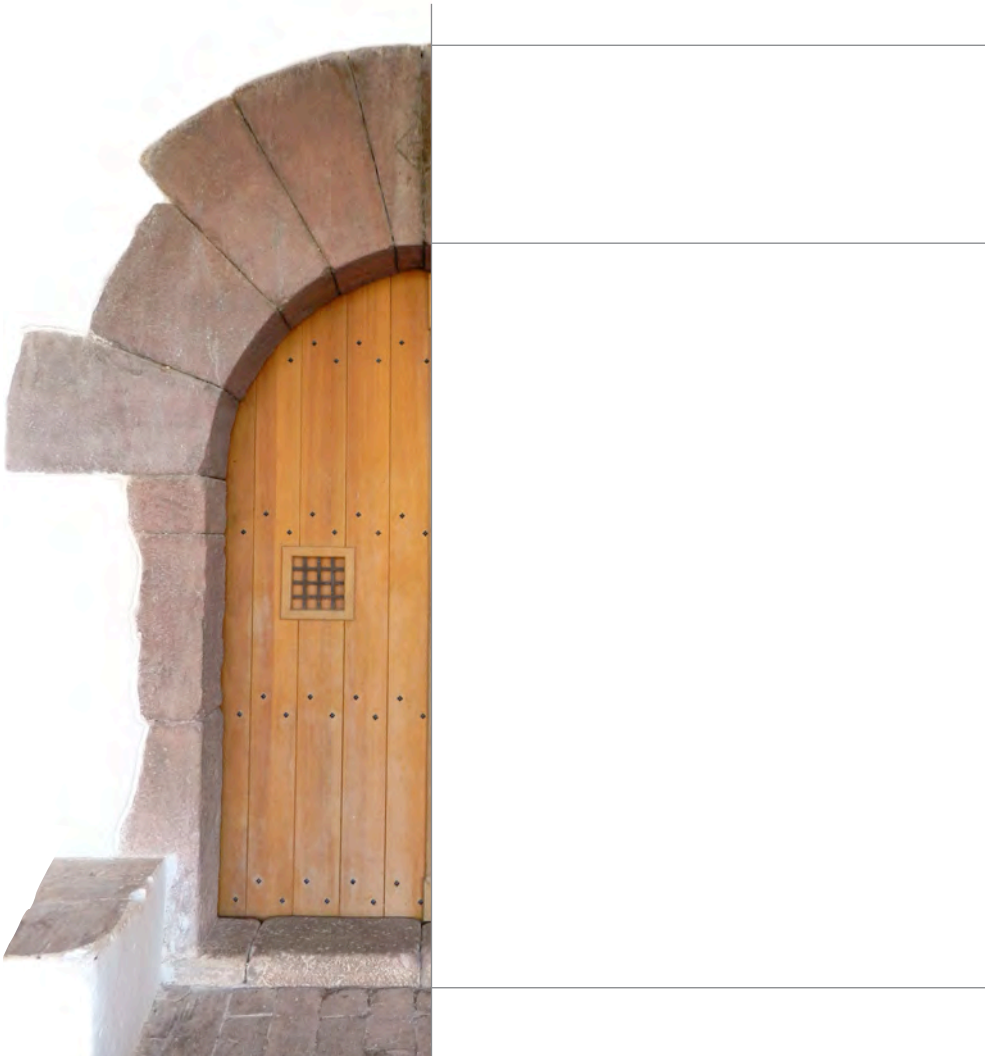
I ara que ja coneixes millor l'ermita, et proposem fer una xicoteta investigació per a saber el següent:

Quina funció tenia este espai abans de ser l'ermita de la Magdalena? _____

I quina funció tenia l'actual campanar? _____

35 | Dissenya la porta de l'ermita. La porta d'entrada a l'ermita té un arc de mig punt i està fet amb carreus de pedra tallada. Ací tens la imatge d'una meitat, apropa-t'hi i dibuixa l'altra meitat per a poder restaurar-la.

 Ves amb compte perquè els dos costats no són exactament iguals.
Fixa't en els detalls i veuràs les diferències.

This image shows a blank sheet of white paper with blue lines. A single vertical line runs down the left side, creating a margin. On the right side, there are three horizontal lines stacked vertically, providing space for writing or drawing. The entire page is enclosed in a thin black border.

Després de visitar el Castell Vell i el seu entorn, deus haver après coses que no sabíes sobre la història i el paisatge d'este lloc de Castelló de la Plana. Però, amb molta pena, hem de dir-te que el que has conegut només són trossets del seu passat, aquell que hem aconseguit protegir. Si protegim i conservem el que ens queda, podrem continuar gaudint-ne molts anys més, i fins i tot totes les persones que nasquen després podran veure el nostre patrimoni i en podran aprendre.

Què és el que més t'ha sorprès de tot el que has vist i après? _____

Quines coses del teu present t'agradaria que es conservaren durant centenars d'anys perquè les persones del futur sàpiguen com és la nostra manera de viure actual? _____

La paraula **patrimoni** és la que s'utilitza per a definir **les coses que són importants, que tenen un valor especial per a una població**. Es protegeixen per unes lleis. Hi ha patrimoni de molts tipus: construccions, documents, eines de treball, elements decoratius, fotografies, cançons, dites o refranys, mobles, quadres, paisatges, vestits, fauna i flora particular d'un territori, gastronomia, festes...

Al lloc on estàs tenen protecció:

Ermita de la Magdalena

Castell Vell

Desert de les Palmes

A la ciutat de Castelló de la Plana tenim més patrimoni. Descobreix-lo amb l'ajuda de les pistes següents:

- Unes illes dins de la mar: _____
- Un edifici imponent des del qual s'administra la ciutat: _____
- Un lloc prim i estirat que guarda les campanes de la ciutat a la plaça Major: _____
- Unes construccions que servien per a protegir-se de les bombes durant la guerra: _____
- Un parc immens al centre de la ciutat: _____
- Un pelegrinatge que fem tots els anys durant les festes de la Magdalena: _____

39 | Parlem del nostre patrimoni. Compartim l'experiència! Ja que has tingut la sort de visitar i conèixer el Castell Vell amb els companys i les companyes, et proposem que animes altres xiquetes i xiquets a gaudir d'este espai i de la seua història.

Atreveix-te a crear un cartell, un díptic, un anunci de ràdio o un anunci de televisió per a promocionar el Castell Vell!

Pots seguir els consells següents:

- Crea un eslògan atractiu que faça que la gent vinga a visitar el castell.
- Decideix quin tipus de format vols elaborar: cartell, fullet, anunci de ràdio o anunci de televisió.
- Tria la informació més rellevant que vols explicar. En funció del format, pots incloure més o menys informació.
- Si fas un anunci de ràdio o vídeo, selecciona una música de fons relacionada amb la història del castell.
- Seria genial que utilitzares fotografies pròpies realitzades durant la teua visita al castell.
- Si t'agrada el resultat, comparteix-lo amb tots i totes mitjançant el *hashtag* [#castellvellCastelló](#)

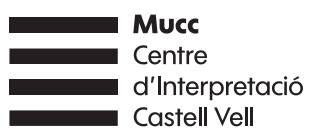
40 | Recapitem amb el vocabulari nou. Pot ser que després d'aprendre tantes coses, la informació es barreja dins del teu cap. Fem un repàs per a evitar-ho.

- 1. Amb la lletra A:** persona que es dedica a estudiar els canvis que es produeixen al llarg de la història a través de restes i materials que troba en les excavacions.
- 2. Amb la lletra E:** dibuix en el qual es veuen els diferents estrats de terra i les restes arqueològiques que hi podem trobar.
- 3. Amb la lletra L:** arbust amb unes boletes roges no comestibles.
- 4. Amb la lletra M:** nom de l'ermita i de les festes grans de la ciutat de Castelló.
- 5. Amb la lletra G:** arbre cultivat al nostre territori amb uns fruits que semblen penjolls negres i que s'utilitzen per a alimentar els animals.
- 6. Amb la lletra P:** coses molt valuoses per a la nostra societat que hem de valorar, protegir i conservar.
- 7. Amb la lletra T:** tècnica de construcció més habitual per a fer parets amb terra i morter de calç dins d'un encofrat.
- 8. Amb la lletra A:** espai situat entre l'alcassaba i el poblat que servia com a corral o refugi temporal per a la població del castell i de les alqueries del voltant.
- 9. Amb la lletra A:** estructura destinada a emmagatzemar l'aigua de pluja.

Pots continuar afegint altres paraules que hages après durant esta experiència que has viscut al Castell Vell i crear el teu propi vocabulari:

10. Amb la lletra ...

Centre d'Interpretació Castell Vell

Turó de la Magdalena
CV 147, km 2
Castelló de la Plana
Tel. 964 73 52 17
info@mucc.es

mucc.es/castellvell

 [mucc.castello](https://www.facebook.com/mucc.castello)

 [mucc_castello](https://www.instagram.com/mucc_castello)

 [@mucccastello](https://twitter.com/mucccastello)